

Józef Katenbring

[nauczyciel](#)

[guwerner](#), [jezuita](#), [pisarz](#)

Ur. 18.7.1730, Dobrze Miasto

Zm. 0.0.1805, Nieśwież

Dane rodziców

Hermann Katenbring

Małgorzata Berent

Wychowanie i wykształcenie

Początkowo uczył się w warmińskim [kolegium jezuitów](#) w [Braniewie](#) (od jesieni 1740 roku w klasie infimy). W 1743 roku został odnotowany w metryce uczniów Jan Katenbring (Katenbrynck). Około 1745 przebywał też w [Reszlu](#), ucząc się zapewne w tamtejszym [kolegium](#).

Do [zakonu jezuitów](#) wstąpił w [Wilnie](#) (30 sierpnia 1745). [Nowicjat](#) odbył w [Świętej Lipce](#) oraz [Wilnie](#). Studiował [retorykę](#), [filozofię](#) i [teologię](#). Święcenia kapłańskie przyjął w [Warszawie](#) w 1758 roku.

Etapy kariery dot. edukacji

Pełnił liczne funkcje w edukacji [zakonu jezuitów](#). Swoją karierę nauczycielską rozpoczął w [Nieświeżu](#), ucząc w tamtejszym [kolegium gramatyki](#), [wymowy](#), [poetyki](#) i [języka niemieckiego](#) (około 1749). W 1755 roku przygotował [spektakl teatru szkolnego](#). Był [prefektem drukarni](#) w [Nieświeżu](#) (1760-1764) oraz [prefektem szkół](#) w [Mińsku](#) (1770-1771) oraz w [Połocku](#) (do 1773). Bardzo blisko związał się z Radziwiłłami. Między innymi był profesorem [języka francuskiego](#) i [niemieckiego](#) w wojskowej akademii radziwiłłowskiej w [Nieświeżu](#) (w latach sześćdziesiątych XVIII wieku).

W 1773 roku jeździł do [Petersburga](#) w związku z planami carskimi co do dalszych losów [zakonu](#), próbując nie dopuścić do wprowadzenia w życie breve papieskiego. W 1774 roku objeżdżał klasztory na Białorusi, informując [jezuitów](#) o aktualnej sytuacji zakonu. Po kasacie sekularyzował się. W 1774 roku prosił Karola Stanisława Radziwiłła „Panie Kochanku” o jakieś beneficjum. Magnat zaproponował mu pracę nauczyciela w związku, z czym Katenbring podjął się zawodu [guwenera](#). Wyjechał wówczas do [Niemiec](#) jako nauczyciel (kolejny) Hieronima Wincentego Radziwiłła. Stanowisko [opiekuna](#) młodego Radziwiłła objął faktycznie w sierpniu 1775 roku. W czasie jego opieki Radziwiłł ożenił się w [Niemczech](#). Towarzyszył swemu podopiecznemu w objeździe dworów niemieckich. W 1777 roku był z nim jeszcze w [Wiedniu](#), gdzie uzyskali audiencję w cesarzowej Marii Teresy. W swoich listach informował o przebiegu edukacji swego podopiecznego. Dzięki bardzo dobrym kontaktom z Radziwiłłami po powrocie do kraju został proboszczem w [Nieświeżu](#). Utrzymywał tam szkołę parafialną. Tworzył wiersze łacińskie, dramaty oraz homilie. Niektóre jego utwory wydano drukiem. W latach dziewięćdziesiątych XVIII wieku był kapelanem dworu Karola Stanisława Radziwiłła „Panie Kochanku”.

Fakty z życia osobistego

Pochodził z Warmii, z rodziny mieszczańskiej.

Żył w [XVIII-XIX wieku](#).

Bibliografia

Podmiotowa

1. Archiwum Główne Akt Dawnych, Warszawa, Archiwum Radziwiłłów, dz. V, sygn. 6535, Józef Katenbring, *Listy*.
2. G. Lühr, *Die Schüler des Braunsberger Gymnasiums von 1694 bis 1776, Monumenta Historiae Warmiensis, Bd 12*, Braniewo, 1934.

Przedmiotowa

1. Bibliografia literatury polskiej „Nowy Korbut”. *Oświecenie*, t. 5, Warszawa, 1967.
2. *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564-1995*, oprac. L. Grzebień, Kraków, 1996.
3. K. Stojek-Stawicka, *Duchowni katolicycy w roli prywatnych nauczycieli i wychowawców na dworze Radziwiłłów nieświeskich w XVIII wieku*, *Rozprawy z Dziejów Oświaty*, 45, 2006.
4. Z. Anusik, A. Stroynowski, *Radziwiłł Hieronim Wincenty*, *Polski Słownik Biograficzny*, t. 30, Wrocław, 1987.